

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av bokföringslagen och revisionsla- gen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 november 2000 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av bokföringslagen och revisionslagen (RP 189/2000 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Motion

Utskottet har i samband med propositionen behandlat en lagmotion med förslag till lag om ändring av bokföringslagen (LM 46/2000 rd — Klaus Bremer /sv m.fl.), som remitterades till utskottet den 27 april 2000.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultative tjänstemannen Timo Kaisanlahti och yngre regeringssekreterare Markku Jänkälä, handels- och industriministeriet

- överinspektör Tapio Hintikka, skattestyrelsen
- projektchef Markku Hirvonen, projektet för utvecklande av myndighetssamarbetet
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland
- planeraren Maarit Mattila, Centralhandelskammaren
- redovisningsekonom Sirpa Airola, Bokföringsbyråernas Förbund
- ordförande Ilkka Merimaa, GRM-revisorerna rf
- CGR Ari Ahti, CGR-föreningen
- verkställande direktör Lassi Mäkinen, Lasmak Oy
- CGR Yrjö Tuokko, Tilintarkastustoimisto Tuokko Deloitte & Touche Oy.

Utskottet har dessutom fått ett skriftligt utlåtande från Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

I lagarna föreslås sådana lättnader för små och medelstora företag som direktiven tillåter. Gränsvärdena för definitionen på småföretag föreslås bli justerade uppåt. På så sätt får finländska aktiebolag vad storleken beträffar samma ställning som sina europeiska konkurrenter med

tanke på bokslutsinformationens omfattning och täckning.

Tiden för upprättande av bokslutet förenhetligas med tiden för skattedeklarationen. Lagen föreslås bli ändrad så att tiden för upprättande av bokslutet förlängs från tre till fyra månader. Detta motsvarar den tid som är uppställd för samfundens skattedeklarationer.

Bestämmelsen om bokföringstiden föreslås bli ändad så att bokföringstiden för andra betalningar än kontantbetalningar förlängs från två till fyra månader. Syftet med ändringen är att minska den administrativa belastningen på den bokföringsskyldige.

De minsta bokföringsskyldiga får en möjlighet att publicera sin resultaträkning i förkortad form. Det innebär att de rörliga kostnaderna i resultaträkningen inte är tillgängliga för företags konkurrenter.

Propositionen innehåller också förslag som går ut på att bekämpa den ekonomiska gråsek-

torn. Medel för att nå detta mål är skyldighet att uppge sina obetalda skatter i bokslutet samt underrätta handelsregistret om revisors avgång.

Lagmotionen

I lagmotionen föreslås att bokföringslagen skall kompletteras med bestämmelser om småföretagens bokföring. Syftet med motionen är att sänka småföretagens bokföringskostnader utan att dock i väsentlig grad försämra bokslutets informationsvärde.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Propositionen

Ekonomiutskottet föreslår att lagförslagen i propositionen godkänns med de ändringar utskottet föreslår.

Propositionen går ut på lättnader för små bokföringsskyldiga utgående från vad som tillåts i bokslutsdirektivet. Definitionen på ett företag som anses vara en liten bokföringsskyldig ändras så att den motsvarar bestämmelserna i direktivet. Balansomslutningen och omsättningssiffrorna i det närmaste fördubblas. En liten bokföringsskyldig får låta bli att göra upp en verksamhetsberättelse om inte annat bestäms på något annat ställe. Vissa uppgifter i noterna till bokslutet frångås och småföretag får upprätta sin resultaträkning i förkortad form.

Bokföringslagen innehåller ett flertal delegeringsbestämmelser, som går ut på att närmare bestämmelser utfärdas genom förordning eller beslut av handels- och industriministeriet. Dessa bestämmelser bör i något lämpligt sammanhang harmoniseras med den nya grundlagen.

Bokföringsbestämmelserna har ändrats i flera revideringar. För speciellt småföretag kan det vara administrativt tungt och leda till extra kostnader att tillämpa bestämmelserna, eftersom dessa är utspridda på olika håll. Utskottet påskyndar en totalrevision av bokföringslagstiftningen. Då

bör det granskas om bestämmelserna är uppdaterade och ändamålsenliga, om lagstiftningens struktur är den rätta och om grundlagens krav beaktas.

Lagmotionen

Utskottet föreslår att lagförslaget i lagmotionen förkastas.

Bestämmelserna i lagförslaget motsvarar inte till alla delar bestämmelserna i bokslutsdirektivet. Utskottet anser det dock vara viktigt att förslagen i motionen på nytt tas upp till granskning i samband med en mera omfattande revidering av bokföringslagstiftningen.

Detaljmotivering

1 Lag om ändring av bokföringslagen

Enligt 2 kap. 4 § 2 mom. i gällande bokföringslag skall kronologisk bokföring av kontantbetalning utan dröjsmål göras för varje dag. Övriga noteringar i bokföringen får göras månadsvis eller för en period om fyra veckor inom två månader från utgången av kalendermånaden eller perioden.

I propositionen föreslås att övriga noteringar i bokföringen skall få göras inom fyra månader. Ändringsförslaget motiveras med att en för-

längd tid är ägnad att minska den administrativa belastningen på den bokföringsskyldige.

Regeringen bör ge akt på om ändringen leder till oavsiktliga felnoteringar i bokföringen eller avsiktliga missbruk eller om ändringen försvårar granskningar av bokföringen i realtid. Skattelagstiftningen har sina egna, strängare tidsgränser.

Som bilaga till propositionen ingår ett utkast till förordning om ändring av bokföringsförordningen.

Förordningen föreslås bli kompletterad med bestämmelser som tillåter den bokföringsskyldige att upprätta en förkortad resultaträkning. Detta skulle tillåtas för företag av samma storlek som enligt revisionslagen är skyldiga att välja minst en godkänd revisor. Enligt förslaget får bruttoresultatet visas, om högst en av följande gränser har överskridits under den avslutade eller närmast föregående räkenskapsperioden: omsättningen eller motsvarande avkastning 680 000 euro, balansomslutningen 340 000 euro och det genomsnittliga antalet anställda 10 personer.

Gränserna i förslaget till förordning är låga. Enligt utskottets åsikt borde det i större utsträckning tillåtas att lägga fram en förkortad resultaträkning för att finländska företag inte skall ha ett sämre läge än andra företag i EU-länder i konkurrenshänseende. Därför borde en förkortad resultaträkning tillåtas för företag som både under den avslutade räkenskapsperioden och den närmast föregående har överskridit högst två av följande gränser: omsättningen eller motsvarande avkastning 3 400 000 euro, balansomslutningen 1 700 000 euro och det genomsnittliga antalet anställda 25 personer. Det är utskottets avsikt att de i bokföringsdirektivet angivna gränserna emellertid inte får överskridas i bestämmelsen om förkortad resultaträkning.

Bokslutsdirektivet skulle tillåta betydligt högre gränser. Medlemsstaterna kunde tillåta att bolag lägger fram bruttoresultatet om två av följande gränsvärden inte överskrids på bokföringsdagen: balansomslutningen 12 500 000 euro, nettoomsättningen 25 000 000 euro och det

genomsnittliga antalet anställda under räkenskapsperioden 250 personer.

En utvidgad möjlighet att anlita en förkortad resultaträkning är viktig av den anledningen att konkurrenterna då inte har möjlighet att utnyttja bokslutsuppgifterna.

Enligt utkastet till förordning skall vid bokslutstidpunkten förfallna men ännu obetalda skatter och avgifter av skattenatur anges i noterna, om de inte har betalats innan bokslutet blev färdigt.

Enligt motiveringen anknyter förslaget till den nationella bekämpningen av den ekonomiska gråzonen. Utskottet ifrågasätter en anmälningsskyldighet på denna grund, eftersom de som rör sig inom den ekonomiska gråzonen kan täcka igen sina spår genom att manipulera bokföringen eller helt och hållet försumma den.

Offentliggörandet har ingen betydelse för beskattaren, eftersom denna också i övrigt har tillgång till uppgifterna. Genom att lägga fram uppgifter om obetalda skatter skyddar man däremot bolagets kunder så att de kan bedöma företagets trovärdighet och förmåga att klara av sina förpliktelser. Det är också fråga om information om kredituppgifter.

Utskottet påpekar att begreppet skatter och avgifter av skattenatur bör preciseras liksom också frågan om skyldigheten gäller enbart inhemska skatte- och avgiftsrester.

Om förfallna skatter och avgifter av skattenatur uppges blir borgenärerna särbehandlade, eftersom fordringar som hänför sig till en borgenär måste meddelas separat.

Utskottet finner det viktigt att regeringen, om bestämmelsen tas med i förordningen, noga ger akt på konsekvenserna av bestämmelsen och åtgärdar eventuella missförhållanden.

Ikraftträdelse- och tillämpningsbestämmelsen. I propositionen föreslås att lagen skall träda i kraft den 30 juni 2001. Också tillämpningsbestämmelsen innehåller ett fast datum, nämligen den 1 juli 2001.

Utskottet har ändrat datum så att lagen träder i kraft den 31 december 2001 och tillämpas första gången på bokföringen för den räkenskapsperi-

od som börjar den 1 januari 2002. Detta för att de bokföringsskyldiga skall ha tid att anpassa sig till de nya bestämmelserna.

2 Lag om ändring av revisionslagen

12 §. Utskottet har i 1 mom. gjort en teknisk korrigering i den finska lagtexten utifrån gällande lag.

26 §. Utskottet har kompletterat bestämmelsen så att om en revisor avgår eller skiljs från sitt uppdrag mitt under mandattiden skall han eller hon tillställa den sammanslutning eller stiftelse han reviderat en redogörelse för sin verksamhet. Bestämmelsen motsvarar sålunda gällande lag och eliminerar tolkningsoklarheter. Redogörel-

sen är avsedd som information till den nya revisorn.

Ikraftträdels- och tillämpningsbestämmelsen. Utskottet har ändrat bestämmelsen så att den motsvarar ikraftträdelse- och tillämpningsbestämmelsen i förslaget till bokföringslag.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår ekonomikutskottet vördsamt

att lagförslagen i regeringens proposition godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att lagförslaget i lagmotion LM 46/2000 rd förkastas.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av bokföringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i bokföringslagen av den 30 december 1997 (1336/1997) 1 kap. 8 § 3 mom., 2 kap. 4 § 2 mom., 3 kap. 6 § och 9 § 2 mom., 4 kap. 5 § 3 mom., 5 kap. 3 § 1 mom., 9 § och 14 § 4 mom., 6 kap. 1 § 3 mom., 5 § 1 mom., 6 §, 7 § 6 mom., 8 § 1 och 2 mom., samt 13 § 2 och 5 mom., 7 kap. 3 § 1 mom. samt 8 kap. 2 § 2 mom. och 5 §,

av dessa lagrum 6 kap. 5 § 1 mom. och 7 § 6 mom. sådana de lyder i lag 300/1998, samt *fogas* till 1 kap. 5 § ett nytt 4 mom., till 2 kap. 10 § ett nytt 4 mom., till 3 kap. 1 § nya 4 och 5 mom., till 9 § ett nytt 6 mom. samt till 6 kap. 1 § ett nytt 5 mom. som följer:

1 kap.	2 kap.
Allmänna bestämmelser	Bokföring av affärshändelser samt bokföringsmaterial
5 och 8 § (Som i RP)	4 och 10 § (Som i RP)

3 kap.	7 kap.
Bokslut	Yrkesutövares bokföring
1, 6 och 9 § (Som i RP)	3 § (Som i RP)
4 kap.	8 kap.
Definitioner i anslutning till bokslutsposter	Särskilda bestämmelser
5 § (Som i RP)	2 och 5 § (Som i RP)
5 kap.	Denna lag träder i kraft den 31 december 2001.
Värderings- och periodiseringsbestämmelser	Lagen tillämpas första gången på bokföringen för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2002 eller därefter. En bokföringsskyldig får tillämpa denna lag på bokföringen för den räkenskapsperiod som pågår när lagen träder i kraft.
3, 9 och 14 § (Som i RP)	
6 kap.	
Koncernbokslut	
1, 5—8 och 13 § (Som i RP)	

2.

Lag om ändring av revisionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i revisionslagen av den 28 oktober 1994 (936/1994) 1 § 1 mom. 1 punkten, 11 och 12 § och 26 § 2 mom. som följer:

1, 11 och 12 §
(Som i RP)

26 §

Skiljande av revisor från hans uppdrag och revisors avgång

En revisor kan under mandattiden lämna sitt uppdrag genom att meddela sammanslutningen

eller stiftelsen att han avgår. Revisorn skall anmäla sin avgång för registrering inom två veckor efter att han har tillställt sammanslutningen eller stiftelsen sitt meddelande. Avgår han på detta sätt eller skiljs han från sitt uppdrag under mandattiden, skall han till sammanslutningen eller stiftelsen lämna en redogörelse för sin verksamhet fram till den tidpunkt då han avgår, om

detta inte med hänsyn till omständigheterna är onödigt.

— — — — —
—————

Denna lag träder i kraft den 31 december 2001.

Lagen tillämpas första gången på revisionen för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2002 eller därefter.

Helsingfors den 8 juni 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Leena Luhtanen /sd
vordf. Mari Kiviniemi /cent
medl. Janina Andersson /gröna
Jouni Backman /sd (delvis)
Klaus Hellberg /sd
Mikko Immonen /vänst
Reijo Kallio /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd

Kalervo Kummola /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Mika Lintilä /cent
Olli Nepponen /saml
Antti Rantakangas /cent
Ola Rosendahl /sv
Mauri Salo /cent
Juhani Sjöblom /saml.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Eelis Roikonen.